

SCHUTTERSBRIEF

**Onregelmatig maar frequent verschijnend e-mailblad
als ideeënbus, discussieforum en actieprogram
voor het schutterswezen
in het Nederlandstalige gebied van de EGS**

Nummer 2 – Maastricht, woensdag 30 juni 2004

Redactie-adres

SB-redactie, p/a Franciscus Romanusweg 6-B, 6221 AE Maastricht

telefoon (met voicemail): 043 - 325 76 62; vanuit het buitenland: 00.31.43.325 76 62

mobiel: 06.42 58 70 04 fax : (00.31) (0)43.310 04 06 e-mail: redactie@schuttersbrief.nl

INHOUDSOPGAVE:

Colofon, blz. 42

Actiepunten, blz. 43

Correspondentie inzake ‘Verschijning van de Schuttersbrief’ (1), blz. 44 - 48

Correspondentie inzake ‘Schutterscontacten over de taalgrenzen heen’ (1), blz. 49 - 50

Correspondentie inzake ‘Kamerschieten’ (1), blz. 51

Correspondentie inzake ‘Een e-mailblad voor (elk taalgebied binnen) de EGS’ (1), blz. 52 - 53

Correspondentie inzake ‘Studie Broederschap St.-Sebastianus te Klimmen’ (2), blz. 54

Correspondentie inzake ‘Toptien van schutterswebsites’ (2), blz. 55 - 58

Recensie (01): nummer 63 van het Limburgs Schutterstijdschrift (juni 2004), blz. 59

Drs. Karijn Delen: *Onderzoekers in actie: Alfred Disch.*

De schutterijen in Nederland, vroeger en nu, blz. 60 - 61

Recensie (02): een opmerkelijk boek over de schuttersgilde St.-Willebrordus te Heeswijk, blz. 62 63

Vraag- en antwoord, blz. 64 - 66

Voortgang van de diverse actiepunten, blz. 67 - 68

Verzendlijst van de Schuttersbrief, blz. 69

Naamsverklaringen, blz. 69

Doorlopend gebruikte afkortingen, blz. 70

COLOFON

SCHUTTERSBRIEF. Onregelmatig maar frequent verschijnend e-mailblad als ideeënbuis, discussieforum en actieprogram voor het schutterswezen in het Nederlandstalige gebied van de EGS. Nummers 1 en volgende. Maastricht, 19 juni 2004 - heden.

Met de e-mailing *Schuttersbrief* (SB) worden bij tijd en wijle meegezonden: de zogeheten ‘*SB-Bijlagen*. *Werkdocumenten voor het schutterswezen*’. De *SB-Bijlagen* verschijnen ten minste tweemaal per jaar.

Zowel de *SB*-nummers als de *SB-Bijlagen* worden GRATIS verstrekt: zie de verzendlijst op de voorlaatste bladzijde van elk *SB*-nummer.

Daar de aan de uitgave van de *SB*-nummers en *SB-Bijlagen* verbonden kosten vooralsnog geheel worden betaald uit particuliere middelen, verzoekt de *SB*-redactie U om een vrijwillige bijdrage o.v.v. ‘Donatie’ te storten op de (voorlopige) bankrekening 85 88 27 298 t.n.v. Alfr. Disch te Maastricht. Voor Uw zéér gewaardeerde gift, hoe gering ook, zegt de *SB*-redactie U bij voorbaat hartelijk dank!

Alle (!) eventuele door de *SB*-redactie verkregen meeropbrengsten zijn bestemd voor:

- 1) betaling van de installatie-, abonnements- en webmasterskosten van de vanaf augustus 2004 operationele *SB*-internetsite;
- 2) oprichting en instandhouding van een onafhankelijke geschiedwetenschappelijke adviesraad die zich (o.a.) bezighoudt met de kwaliteitsbewaking van de *Schuttersbrief* en de *SB-Bijlagen*;
- 3) oprichting en instandhouding van de *SB*-stichting ter administratieve en andersoortige ondersteuning van de *SB*-redactie;
- 4) diverse actiedoelinden die vermeld staan in dit nummer van de *Schuttersbrief* alsmede vermeld zullen worden op de toekomstige *SB*-website;
- 5) uitgave van zowel de *Schuttersbrief* als de *SB-Bijlagen* in print- en/of drukvorm.

Digitale en schriftelijke post ter publicatie wordt naar onderwerp gerubriceerd en vervolgens in strikt chronologische volgorde van binnenkomst opgenomen in de *Schuttersbrief*.

Veelgebruikte afkortingen worden verklaard op de laatste pagina van elk *SB*-nummer.

De *Schuttersbrief* heeft een doorlopende paginering.

Het is aan alle schuttersorganisaties en hun redactie(s) in binnen- en buitenland toegestaan, de *Schuttersbrief* - zij het uitsluitend digitaal en zonder winst oogmerk - geheel, gedeeltelijk of in samenvattende zin te reproduceren.

Wilt U ook GRATIS en RECHTSTREEKS de *Schuttersbrief* ontvangen? Laat dit dan m.v.v. Uw volledige naam, Uw woonadres en Uw e-mailadres weten aan redactie@schuttersbrief.nl.

Redacteurs: 1) Alfred Disch;
voor diens adres zie het *Redactie-adres*, vermeld op de 1^{ste} pagina van elk *SB*-nummer;
2) vacature(s).

© Copyright: *SB*-stichting (i.o.), Maastricht, 30 juni 2004.

ACTIEPUNTEN

Algemeen: voor het gehele werkgebied van de EGS

Een toptien van schutterswebsites (met prijs) binnen elke federatie

Een stichting voor periodieke uitgave van schutterijhistorische boeken

Een Commissie Wetenschappelijk Onderzoek Schutterswezen (C.W.O.S.)

Een leerstoel voor het schutterswezen

Een e-mailblad voor (elk taalgebied binnen) de EGS

In het bijzonder: voor het Nederlandstalige gebied

Nauwere samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaams-Belgische schuttersfederaties
(Zie *SB*-nummer 1, blz. 8-9)

Krijgt het Interfederatief Overleg meer body?
(Zie andermaal het *SB*-nummer 1, blz. 8-9)

Naar een (nog) betere samenwerking tussen de diverse koepelorganisaties in Vlaams België
(Hierover is een *SB*-artikel in voorbereiding)

Het *Limburgs Schutterstijdschrift* moet blijven!
(Zie *SB*-nummer 1, blz. 19-21, en *SB*-nummer 2, blz. 59)

Help de SVS mee aan haar eerste 1.000 Vrienden!
(Zie dit *SB*-nummer, blz. 68)

VERZOEK AAN ALLE CORRESPONDENTEN

Gelieve per brief en per e-mail steeds slechts één onderwerp te behandelen. Dat vergemakkelijkt aanzienlijk de rubricering van de correspondentie in de *Schuttersbrief* (*SB*). In principe worden *alle* ingekomen brieven en e-mails geplaatst in de *SB*, ook indien ze van dezelfde persoon en van dezelfde datum zijn. Bovendien wordt voor elk nieuw aangedragen onderwerp een nieuwe *SB*-rubriek geopend.

CORRESPONDENTIE

inzake

‘Verschijning van de Schuttersbrief’ (1)

**VAN: Eduard,
een ‘niet-schutter’**

Maastricht, 19 juni 2004

Dag Alfred,

Bedankt voor de toezending van het *SB*-nummer 1.

Ik heb nog niet alles kunnen lezen door gebrek aan tijd en misschien ook door het ontbreken van voldoende affiniteit met het onderwerp. Schutterij: *wapens, geweld, uniformiteit, hiërarchie...* Het zijn associaties die bij mij niet zo prettig liggen. Maar de schutterij puur folkloristisch bezien: het hééft wel wat!

Eerste globale indruk van de *Schuttersbrief*?

Opzet en presentatie komen erg ambitieus, veelzijdig, gedurfd en professioneel over. Misschien wel té ambitieus. En dát kan afschrikken. Maar het tegenovergestelde (uitdagend, uitnodigend) is ook niet uitgesloten!

Suggestie?

Schuttersbrief een beknoptere opzet geven met - waar nodig - verwijzingen of links naar de (komende) *SB*-internetsite. Een ‘brief’ (e-mail) van 40 pagina’s lijkt mij wat te veel van het goede. Trouwens een brief van een dergelijke omvang verwacht ik ook niet. Een website kan zo uitvoerig zijn als de maker(s) belijft.

Hoe dan ook: een prachtig initiatief. Of beter gezegd: een schot in de roos!

Wees gegroet!

Eduard. [Achternaam en adres zijn aan de *SB*-redactie bekend]

AAN: Eduard

Maastricht, 19 juni 2004

Beste Eduard,

Dat het eerste *SB*-nummer maar liefst 40 (!) pagina’s telt, vindt zijn verklaring deels hierin: ik meende er goed aan te doen om de **VOORGESCHIEDENIS** van de *SB* (zie de *Open Brief* en de *Correspondentie n.a.v. Open Brief*), goed voor alleen al 23 pagina’s, **IN HAAR GEHEEL** op te nemen in het eerste *SB*-nummer. Zonder de *Open Brief* van 8 mei en zonder de onmiddellijk daaropvolgende reacties zou namelijk de vanaf 18 mei gevoerde correspondentie (blz. 27 t/m 37) haast onbegrijpelijk geworden zijn voor verreweg de meeste *SB*-lezers: slechts een 15-tal schuttersorganisaties en een handjevol personen hadden de voorgaande stukken eerder toegestuurd gekregen. Bovendien kon en kan ik de vele honderden schuttersorganisaties en personen die de *SB* thans rechtstreeks ontvangen, niet korthedshalve verwijzen naar de *SB*-internetsite, want de betreffende website wordt - als alles tenminste meezit - pas in de loop van de maand augustus operatief.

Niettemin roept jouw punt van kritiek wél een voor mij als redacteur relevante vraag op, nl.: hoe lang of hoe kort moet / mag een *SB*-aflevering zijn?

Gaat het redactioneel beleid worden om in elke nieuwe uitgave van de *SB* zoveel mogelijk te verwijzen naar de *SB*-website, dan dient de redactie tevens ervoor te zorgen dat de betreffende internetsite qua actualiteit volkomen synchroon loopt met de *SB* als e-mailblad. En dát is alléén mogelijk, indien de huidige redacteur de kennis en kunde heeft van een webmaster (wat helaas niet het geval is!) dan wel over voldoende financiële middelen zou beschikken voor het inhuren van een stand-by webmaster (wat helaas evenmin het geval is!).

De financiën laten voorshands alleen toe, dat de *SB*-internetsite hooguit éénmaal in de maand geactualiseerd wordt. Op zich is dat - naar mijn mening - nog acceptabel. Ietwat vervelend gaat het echter worden, wanneer om dringende reden(en) de *Schuttersbrief* gedurende een zekere periode wekelijks zou moeten verschijnen: indien dán in een *SB*-nummer 'waar nodig' voor aanvullende gegevens (bijv. vanwege een illustratie) naar de *SB*-website verwezen wordt, zal de *SB*-lezer dus in het ergste geval een maand lang geduld moeten opbrengen. Maar misschien hebben we het hier over een uitzonderlijke situatie en valt het in de praktijk wellicht allemaal reuze mee.

Blijft tóch de vraag overeind, of de redactie het tot haar beleid moet maken om de *Schuttersbrief* 'een beknoptere opzet' te geven. Zijn er (veel) *SB*-lezers die er zo over denken als jij, dan hoop ik dat zij dit op de gebruikelijke wijze laten weten: via een mailtje of een briefje!

Ikzelf zie een uitgebreid *SB*-nummer niet als een bezwaar. Immers, op de eerste bladzijde van elke *Schuttersbrief* staat een inhoudsopgave. Bijgevolg kan de *SB*-lezer in één oogopslag beoordelen, of de betreffende *SB*-aflevering voor hem iets van zijn gading behelst. Ziet hij in die index niets dat hem interesseert, dan kan hij met één muisklik het hele zwikje verwijderen. Bovendien weet hij (nu), dat hij (straks) te allen tijde elk nummer van de *Schuttersbrief* probleemloos op het internet alsnog kan raadplegen.

Dank voor het compliment dat je maakt aan het slot van jouw e-mail.

Groetjes,

Alfred.

- - - - -

VAN: diverse personen

[Fragmenten]

Vandaag heb ik Uw 'brief' binnengekregen. Ik heb hem nog niet gelezen, maar mijn eerste reactie is positief wat betreft Uw Schuttersbrief als mailblad, discussieforum. Volgens mij missen we dat nog. Ik heb wel ideeën over wat er in de schutters- en gildenwereld beter kan. Zal ze binnenkort eens op papier zetten.

Jan Wannet, Huissen (Gld.)

Ik heb net Uw e-mail (Schuttersbrief - Nummer 1) globaal gelezen omdat ik over vier minuten les heb. Maar ik zie nu al, dat U al heel wat werk erin gestoken heeft. Niets anders dan lof. (...) en ik kijk nu al uit naar Schuttersbrief nummer twee!!!

Mathy Leunissen, Klimmen (Lb.)

Ik wil tevens van de gelegenheid gebruik maken om jou te feliciteren met dit initiatief. Ik denk dat de SB gretig gelezen zal worden. Gelijktijdig wil ik een waarschuwend vingertje opsteken in jouw richting om te voorkomen dat ze jou straks ook als de luis in de pels gaan zien. Ik kan er over meepraten. Niet voor niets werd de redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift aanvankelijk gezien als een groep van doctorandussen en majoors.

Wim Pijpers,
eindredacteur van het *Limburgs Schutterstijdschrift*,
Melick (Lb.)

Zojuist de eerste aflevering van de 'Schuttersbrief' in goede orde ontvangen! Het ziet er prima uit! Wat een werk en inspanning is hieraan voorafgegaan. Veel succes!

Jo Pluymakers, Beek (Lb.)

Vooreerst mijn complimenten voor de uitwerking van de Open brief en de vele goede ondersteunende reacties. Ik zal een donatie overmaken.

Fred Hannen, Merum (Lb.)

Wij zijn de Schuttersbrief aan het lezen en vinden het heel leuk.

Wim en Jorina Zonnenberg-Haazer, Epe (Gld.)

Ik heb inmiddels SB-nummer 1 helemaal doorgenomen en al enkele aantekeningen gemaakt waarop ik wil gaan reageren. De reacties moeten nog verder uitgewerkt worden, maar die zullen spoedig volgen. Om eerlijk te zijn, stond ik versteld van de correspondentie en van wat er al op zo'n korte tijd bereikt is: zie 'Voortgang van de diverse actiepunten' op pagina 38 van de Schuttersbrief. Naar mijn mening is de SB een heel goed initiatief dat zeker stand moet houden. Wat dat betreft, kijk ik al uit naar de volgende Schuttersbrief.

Mathy Leunissen, Klimmen (Lb.)

In diep respect heb ik kennisgenomen van Uw werkelijk groots opgezet idee van de Schuttersbrief; in het bijzonder de brede 'range' van onderwerpen is indrukwekkend. Ik wens U veel succes bij de realisatie van Uw plannen in de hoop en verwachting dat ook de 'eenvoudige' schutters, verenigd in de Oud-Limburgse Schuttersfederatie, Uw SB zullen gaan gebruiken als nuttig instrument ter instandhouding van ons Limburgs erfgoed, dat zijn apotheose vindt in het telken jare terugkerende landjuweel: het Oud-Limburgs Schuttersfeest.

Frans Vergoossen,
docent Oriëntatiecursus OLS-jury,
Melick (Lb.)

Cette initiative de lancer un lien entre les fédérations, entre les 'Schutterijen' est excellente. Je suis donc intéressé par cette opportunité d'avoir un aperçu de vos activités. [= Het is een uitstekend initiatief om een band te smeden tussen de federaties, tussen de schutterijen. Ik wil dan ook graag op deze wijze kennisnemen van de activiteiten bij jullie.]

Eddy Bruyère,
vice-président de la Compagnie Royale des Anciens Arquebusiers de Visé ('Saint-Martin') /
vice-voorzitter van de Koninklijke Compagnie van de Oude Kolveniers van Wezet ('St.-Martinus'),
Visé / Wezet, provincie Luik, Wallonië (B)
[Voor de volledige tekst van de brief zie blz. 49]

J'admire le travail que vous réalisez. [= Ik bewonder het werk waar U mee bezig bent].

Jean-Pol Nihon,
Museumcommissielid van de 'Compagnie Royale des Anciens Arbalétriers Visétois' ('Saint-Georges') /
'Koninklijke Compagnie van de Oude Kruisboogschutters van Wezet' ('St.-Georges' alias 'St.-Joris'),
Visé / Wezet, provincie Luik, Wallonië (B)

- - - Vervolg op blz. 48 - - -

VAN: De Heer Drs. L.J.E. (Luc) Wolters,
auteur van een doctoraalscriptie over het schutterswezen,
mede-redacteur van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (LS),
auteur van diverse boekwerken op schuttersgebied

Simpelveld (Lb.), 28 juni 2004

Beste Alfred Disch,

Je hebt me gevraagd naar een reactie op de door jou uitgebrachte *Schuttersbrief* (SB); die zal ik je graag geven.

Op zich vind ik het wel opmerkelijk, dat een *SB* met zulke vrij diepgaande onderwerpen het licht heeft gezien. Want je doet per slot van rekening een niet geringe aanslag op de concentratie en vasthoudendheid van de geïnteresseerde schutters door de diepgang in de door jou ter discussie gestelde punten.

De onderwerpen vind ik zelf zeker de moeite waard, waaronder:

- wedstrijd voor de beste schutterswebsite;
- uitgave van boeken;
- bevordering van wetenschappelijk onderzoek / instellen leerstoel;
- realisatie e-mail brief.

Maar om dan te stellen dat de e-mail brief ook elders binnen de EGS ingesteld zou moeten worden, vind ik ver gaan. Het zal, per slot, van de maker en trekker van het project, van de bereidheid tot het voeren van een publieke discussie en van de interesse van de lezers afhangen, of en wanneer een dergelijk project kans van slagen heeft.

Zelf verwacht ik een aardige interactie tussen *SB* en *LS*: de e-mail brief actueler, diepgaander, nog meer ruimte voor nuance. En het *LS* voor de minder breedvoerige discussie, de achtergronden, historie, de schuttersnieuwtsjes en een verslaglegging van de (middels *SB*) bereikte punten.

Op grond hiervan zal ik graag voldoen aan je verzoek om in het *Limburgs Schutterstijdschrift* melding te maken van de *SB* en het e-mailadres voor de toezending te vermelden.

Je met de volgende uitgaven van de *SB* veel succes toewensend,
verblijft,
met vriendelijke schuttersgroet,

Luc Wolters.

AAN: De Heer Luc Wolters

Maastricht, 28 juni 2004

Beste Luc Wolters,

Mijn dank dat je de tijd en moeite hebt genomen om een reactie te geven op het verschijnen van de eerste *SB*-aflevering. Ik waardeer dat zéér van jou, juist omdat ik weet hoe druk je het hebt.

Ongetwijfeld schuilt er een kern van waarheid in jouw woorden, waar je stelt dat ik een beroep doe op het concentratie- en uithoudingsvermogen van de lezer. Echter: onderschat nu ook weer niet de intelligentie van de geïnteresseerde schutter en bezie de zaak evenmin al te zeer door de bril van een *LS*-redacteur. De opzet van de *Schuttersbrief* (*SB*) is nu eenmaal een andere dan die van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (*LS*). Gelukkig maar! Immers, op 'meer van hetzelfde' zit niemand te wachten. Neemt niet weg, dat ik jouw woorden ter harte moet en ook *wil* nemen. Ik probeer me zoveel mogelijk aan te passen aan de stijl en aan de woordkeus van degene wiens brief of mail ik te beantwoorden heb. [Overigens mag iedereen in de *SB* reageren op onverschillig welke brief of e-mail dan ook; graag zelfs!]. Van de andere kant vraag ik begrip ervoor, dat een ieder die iets in te brengen heeft, dit op zijn of haar eigen wijze kan blijven doen. In de *SB* zullen bijgevolg korte en lange brieven voorkomen, prettig leesbare mails en mails die zware kost bevatten, want elk vogeltje zingt zoals het gebekt is. Ik vind dit trouwens een 'charme' van het e-mailblad zoals mij dat voor ogen staat. En verder mogen alle denkbare thema's die met het schutterswezen te maken hebben, in de *SB* aan de orde gesteld worden, dus wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke onderwerpen, héél praktische zaken en theoretische kwesties, leuke en minder leuke aangelegenheden uit heden of verleden. Noem maar op. En dit alles in lokale, regionale, landelijke of internationale toonzetting. Ook dát lijkt me een aantrekkelijkheid van de *Schuttersbrief*.

Ik denk inderdaad, dat het zéér wenselijk is dat er tevens in de andere taalgebieden van de EGS een e-mailblad gaat verschijnen. Dat vind ik trouwens *niet* om de reden die jij mij thans toedicht. Ik zal daar elders in het hier voorliggende *SB*-nummer nader op ingaan: zie verderop blz. 52-53.

Ik constateer, dat we beiden op dezelfde golflengte zitten waar het de door jou voorgestelde interactie tussen het *LS* en de *SB* aangaat. Ik meen bovendien te mogen stellen, dat met die interactie reeds een 'aardig' begin is gemaakt. Ik denk daarbij in het bijzonder aan het thans lopende actiepoint 'beste schutterswebsite'. Fijn, dat de *LS*-redactie de taak van website-jury op zich heeft willen nemen. Dank daarvoor, mede namens vele schutters!

Met vriendelijke groeten,
Alfred Disch.

VAN: diverse personen (vervolg van blz. 46)

Ik heb al Uw 40 bladzijden niet kunnen lezen, maar alles wat de onderlinge band van onze schutters verstevigt juich ik toe.

B.J. van Voorst tot Voorst,
Commissaris der Koningin in de Provincie Limburg,
Maastricht

Met belangstelling heb ik het hele pakket doorgelezen. Ik mocht het ontvangen van een onzer gildenbroeders. Een geweldig initiatief dat het nodige in beweging zal brengen in het schuttersgildenwereldje. Mijn complimenten. In de toekomst zou ik gaarne op Uw verzendlijst willen staan. Alle waardering voor het initiatief en de werkzaamheden in deze verricht gister, vandaag en morgen.

Tom Leurs,
olderman-deken van de St.-Maartensgilde,
Epe (Gld.)

CORRESPONDENTIE

inzake

‘Schutterscontacten over de taalgrenzen heen’ (1)

VAN: De Heer Eddy Bruyère,
vice-président de la Compagnie Royale des Anciens Arquebusiers de Visé
(vice-voorzitter van de Koninklijke Compagnie van de Oude Kolveniers van Wezet)

Visé / Wezet (B), zondag 20 juni 2004

Beste Alfred Disch,

Het is een lange oefening voor een Franstalige om de *Schuttersbrief* te lezen. Maar het loont de moeite! Je weet ook dat wij druk bezig zijn met de 425^{ste} verjaardag van de ‘Compagnie Royale des Anciens Arquebusiers de Visé’ alias ‘Saint-Martin’.

Ik zal toch verder gaan in het Frans!

Cette initiative de lancer un lien entre les fédérations, entre les ‘Schutterijen’ est excellente. Nous avons pu vérifier au sein de notre confrérie l'importance d'une publication interne qui existe depuis trente ans. ‘*Le Papegaie*’ s’est ensuite ouvert à l'extérieur mais il reste d’abord un lien entre les Arquebusiers. Le monde des sociétés de tir est à la fois proche et très éloigné de nos traditions visétoises. Je suis donc intéressé par cette opportunité d'avoir un aperçu de vos activités.

[In vertaling door de SB-redactie: Het is een uitstekend initiatief om een band te smeden tussen de federaties, tussen de schutterijen. Wij hebben binnen onze broederschap het belang kunnen ervaren van een eigen tijdschrift, dat sinds dertig jaar bestaat. Ofschoon het in ‘De Papegaai’ vooral gaat om de onderlinge band tussen de Kolveniers, is ons verenigingsblad zich ook gaan richten op de buitenwereld. De schutterijen van elders zijn daardoor in het vizier gekomen, maar staan tegelijk zeer ver af van de bij ons in Wezet levende tradities. Ik wil dan ook op deze wijze (door middel van de Schuttersbrief) kennisnemen van de activiteiten bij jullie.]

Met vriendelijke groeten,
Eddy Bruyère.

AAN: De Heer Eddy Bruyère

Maastricht / Maestricht, maandag 28 juni 2004

Mon Cher Eddy Bruyère,

Graag grijp ik de gelegenheid van jouw nog onbeantwoord gebleven e-mailtje aan om je allereerst nogmaals héél hartelijk te danken voor de gastvrijheid die mij gisteren ten deel viel toen ik op jouw uitnodiging het *Fête d’Été* (= Zomerfeest) van de Oude Kolveniers te Visé / Wezet mocht bijwonen. Naast de St.-Martinusviering op de zondag na 11 november (*Fête d’Hiver* = Winterfeest) is het Zomerfeest op de laatste zondag van juni feitelijk jullie enige andere jaarlijks terugkerende openbaar gebeuren waar de ruim 300 (!) in roodzwart *geüniformeerde* (!) mannelijke leden - in nagenoeg alle leeftijdsklassen, vanaf *peuter* (!) tot *hoogbejaard* (!) - aan deelnemen. Het feest had dit jaar een bijzonder cachet gekregen, doordat het tevens in het teken stond van het 425-jarige bestaan van jullie schutterij. Jij en je medebestuurders mogen met voldoening terugblikken op deze waarlijk magnifiek verlopen jubileumdag.

's Avonds laat thuisgekomen, kon ik het niet nalaten, jullie website (www.membres.lycos.fr/arqueb) opnieuw te bekijken, eigenlijk om twee redenen. In de eerste plaats om nog eventjes na te genieten van al het schoons dat ik gisteren bij jullie had waargenomen. Het werd voor mij nu écht een feest van herkenning! Jullie internetsite geeft een uitstekend overzicht - in woord én (kleuren)beeld - van jullie vereniging. Het was alsof ik dankzij jullie website (met muziek!) het *Fête d'Été* herbeleefde. En dan óók nog daarbij de beelden van *La Renaissance* aan de Rue Haute n° 11: dat monumentale verenigingsgebouw van jullie, met zijn schietlocatie, zijn schouwburgzaal (inclusief balcon), zijn museum, zijn café, om van de overige vertrekken maar niet te reppen! Het is allemaal met geen pen te beschrijven, zo indrukwekkend. Je moet het allemaal gewoon met eigen ogen aanschouwen, al was het alleen maar met behulp van jullie internetsite. In Nederland vind je nergens zo'n grote schutterij en zo'n schitterend schuttersgebouw.

De tweede reden waarom ik bij thuiskomst nog eens naar jullie website ben gaan kijken, was om jullie statuten te raadplegen. En dit naar aanleiding van een tweetal Nederlands-Limburgse krantenberichten van afgelopen woensdag (23 juni). Ik heb je van elk van beide artikelen gisteren een exemplaar gegeven. Zowel *De Maaspost* (voorpagina) als *De Trompetter* (blz. 10) meldden in nagenoeg dezelfde bewoordingen, dat jullie schuttersgilde 'statutair' (sic) niet buiten de stadsgrenzen mag komen. Ik kan zo'n zelfopgelegde beperking van jullie activiteiten me haast niet voorstellen. Tot mijn geruststelling vond ik in de statuten op het internet helemaal niets vermeld over een *verbod* voor jullie om jullie als schutterij buiten de stad te vertonen. Maar de enige statuten op jullie website zijn echter uitsluitend die uit het jaar 1579! Wijkt jullie *huidige* reglement soms op dit punt af van dat uit 1579?

Ook de mededeling in jouw e-mailtje ('*De schutterijen van elders staan zeer ver af van de bij ons in Wezet levende tradities*') verbaast mij enigszins. Zijn er wel *wezenlijke* verschillen tussen de schutterijen van Visé / Wezet en die van elders? Ik heb daarvan niets tijdens mijn verblijf bij jullie kunnen bemerken! Op één punt na: de schutterijen van elders houden zich aan de aloude traditie, dat slechts degene keizer kan worden die erin slaagt om drie achtereenvolgende jaren de koningsvogel af te schieten. Bij jullie schijnt de schutterskeizer *benoemd* te worden. En dát lijkt mij niet in overeenstemming te zijn met wat jullie eigen statuten uit 1579 daarover zeggen.

Dat jullie vereniging nog zo weinig contact heeft met schutterijen elders, zou - naar mijn bescheiden mening - misschien een heel ándere verklaring kunnen hebben dan die welke je in jouw e-mailtje noemt. Zou namelijk de werkelijke verklaring niet hierin gezocht moeten worden, dat de gilden van Visé / Wezet (sinds 1909 een drietal, inclusief de 'Compagnie Royale des Francs Acquebusiers Visétois' = Koninklijke Compagnie van de Vrije Kolveniers van Wezet) al gedurende vele en vele tientallen jaren tot ver naar het zuiden in het Waalse Ardennengebied de enige nog bestaande schutterijen zijn? Zelfs in de nabijgelegen grote stad Luik met haar kwart miljoen inwoners zoekt men vandaag de dag vergeefs naar een historische schutterij!

Een mogelijk tweede verklaring zou kunnen zijn, dat jullie schutterij met haar meer dan 300 geüniformeerde leden te groot is om regelmatig op reis te gaan. Hoewel. Eéns in de zoveel jaar moet toch kunnen! Ik weet zeker, dat de stad Maastricht (slechts 13 minuten met de stoptrein van Visé vandaan) jullie met open armen zal ontvangen. Zou het niet een mooie traditie zijn, jullie deelname aan de zevenjaarlijkse heiligdomsvaart te Maastricht? De Luikse prins-bisschoppen Gerard van Groesbeek (1565-1580) en Ernest van Beieren (1580-1612), destijds tevens landsheer van Visé en medeheer van Maastricht, zullen van Hierboven met instemming jullie tocht naar de oude Maasstad begroeten. Dat zal de heilige Martinus, jullie patroon, ongetwijfeld eveneens doen, want óók de binnenstad van Maastricht heeft, evenals Visé / Wezet, een aan hem gewijde kerk!

Gaarne jouw reactie. Met vriendelijke groeten, Alfred Disch.

CORRESPONDENTIE

inzake

'Kamerschieten' (1)

AAN: De Heer H.F.M. (Henk) Evers,
lid van het College van Gedeputeerde Staten der Provincie Limburg

Maastricht, 26 juni 2004

Geachte Heer Evers,

Daar U binnen het College van Gedeputeerde Staten der Provincie Limburg de portefeuillehouder-milieuzaken bent, vraag ik U Uw standpunt bekend te maken inzake de problematiek rondom het kamerschieten. Zie en vergelijk in dat verband het artikel van Peet Adams in het *Dagblad De Limburger* van 12 juni j.l.

Voor de door U te nemen moeite zeg ik U bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groeten,

Alfred Disch, redacteur van het e-mailblad *Schuttersbrief*.

VAN: De Heer Henk Evers

Maastricht, 29 juni 2004

Beste Schuttersvrienden,

Uw redacteur, Alfred Disch, heeft mij gevraagd een stukje voor Uw blad te schrijven over het kamerschieten. Met veel plezier doe ik dat.

Waar gaat het om?

Er is discussie over de vraag, of het kamerschieten onder het zgn. *Vuurwerkbesluit* valt. Dit besluit is nogal aangescherpt na de vuurwerkkramp in Enschede. Als het kamerschieten onder het *Vuurwerkbesluit* valt, is een vergunning van de provincie (dus niet - zoals nu - van de gemeente) noodzakelijk. De veiligheidseisen (bijv. met betrekking tot afstanden) worden dan strenger.

Iedere schutter zal het belangrijk vinden, dat er - ook bij het kamerschieten - in voldoende mate veiligheidsnormen in acht worden genomen. Waar het mij echter ook om gaat, is dat een mooie en belangrijke traditie niet onmogelijk mag worden gemaakt door (te strenge) regelzucht. Op 14 juli was al een overleg gepland met staatssecretaris van Geel van Milieu over een ander onderwerp. Ik heb met mijn collega Herman Vrehan (handhaving) afgesproken, dat we tijdens dat overleg met Van Geel gaan spreken over het kamerschieten in relatie tot het *Vuurwerkbesluit*.

Van dit gesprek zal ik een verslagje maken en via Alfred Disch in Uw blad plaatsen.

Ik houd U op de hoogte!

Met vriendelijke groet,

Henk Evers, Gedeputeerde Milieu- en Waterbeleid provincie Limburg.

- - - - -
- - - - -

CORRESPONDENTIE

inzake

‘Een e-mailblad voor (elk taalgebied binnen) de EGS’ (1)

VAN: De Heer Drs. L.J.E. (Luc) Wolters,
auteur van een doctoraalscriptie over het schutterswezen,
mede-redacteur van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (LS),
auteur van diverse boekwerken op schuttersgebied

[Fragment]

(Zie voor de volledige tekst van de brief hierboven blz. 47)

Simpelveld (Lb.), 28 juni 2004

Beste Alfred Disch,

Op zich vind ik het wel opmerkelijk, dat een *SB* met zulke vrij diepgaande onderwerpen het licht heeft gezien. Want je doet per slot van rekening een niet geringe aanslag op de concentratie en vasthoudendheid van de geïnteresseerde schutters door de diepgang in de door jou ter discussie gestelde punten.

De onderwerpen vind ik zelf zeker de moeite waard, waaronder:

- wedstrijd voor de beste schutterswebsite;
- uitgave van boeken;
- bevordering van wetenschappelijk onderzoek / instellen leerstoel;
- realisatie e-mail brief.

Maar om dan te stellen dat de e-mail brief ook elders binnen de EGS ingesteld zou moeten worden, vind ik ver gaan. Het zal, per slot, van de maker en trekker van het project, van de bereidheid tot het voeren van een publieke discussie en van de interesse van de lezers afhangen, of en wanneer een dergelijk project kans van slagen heeft.

Luc Wolters.

AAN: De Heer Luc Wolters

Maastricht, 28 juni 2004

Beste Luc Wolters,

Jouw redenering - als ik haar tenminste goed begrepen heb - is deze: omdat Alfred Disch pleit voor onder meer (!) een toptien van websites (1), uitgave van boeken (2), bevordering van wetenschappelijk onderzoek (3), het instellen van een leerstoel (4) en de realisatie van een e-mailblad (5) en dit alles ten behoeve van het *Nederlandstalige* deel van de EGS, ‘stelt’ hij ‘dat de e-mail brief [dus!] ook elders binnen de EGS ingesteld zou moeten worden’. Maar, beste Luc, dát is dan wel een *misinterpretatie* van jou, want iets dergelijks is nergens door mij ‘gesteld’ en mag evenmin uit mijn woorden en ook niet uit mijn handelwijze worden afgeleid.

En voorzover met jouw uitleg van mijn bedoelingen t.a.v. een digitaal schuttersblad de gedachte zou kunnen zijn gemeend: *‘wat voor het ene EGS-gebied i.c. Nederland en Vlaanderen goed is, moet ook voor een ander EGS-gebied goed zijn’*, kan ik je geruststellen. Ook die gedachte heeft bij mijn overwegingen in het geheel géén rol gespeeld.

Tevens wil ik de *mogelijk (!)* naar aanleiding van jouw e-mail ontstane indruk als zou de oprichting van het digitale schuttersblad *SB* uitsluitend haar rechtvaardiging vinden in de vier andere aangezwengelde en een aantal niet nader genoemde actiepunten, helemaal wegnemen. Ook *zonder (!)* die actiepunten heeft mijns inziens de *SB* alle recht van bestaan en kan het ‘project’ van de *Schuttersbrief* goede diensten bewijzen.

Tenslotte ben ik het er evenmin mee eens, indien je de suggestie mocht hebben gewekt dat ik de illusie koester dat de wijze waarop ik thans invulling geef aan de opzet van de *Schuttersbrief*, de enig juiste manier zou zijn waarop een digitaal schuttersblad geredigeerd moet, mag of kan worden; laat staan, dat ik verwacht dat de *SB* de blauwdruk vormt voor een toekomstig e-mailblad elders binnen de EGS. Die beide illusies heb ik niet. Daarvoor zit bij mij het besef te diep geworteld, dat hetgeen van mijn hand komt, slechts de onvolmaaktheid heeft van alle mensenwerk.

Waarom ik dan tóch van mening ben, dat een e-mailblad *‘ook elders binnen de EGS ingesteld zou moeten worden’*?

In mijn antwoord van 29 mei aan de heer Jo Pluymakers (zie *SB*-nummer 1, blz. 22-26) heb ik geprobeerd uiteen te zetten, dat een *e-mailblad* als communicatiemiddel tussen schutters (schuttersvrienden) om zeer uiteenlopende redenen van praktische, ideële en bijkomende aard een welkome aanvulling biedt op de diverse reeds bestaande communicatiemiddelen, ongeacht over welk taalgebied we binnen de EGS het hebben. Die uiteenzetting van mij maakt geen aanspraak op volledigheid. Er zijn wellicht nog ándere legitieme redenen voor de uitgave van een digitaal schuttersblad denkbaar, al zou ik op dit moment niet zo direct weten wélke andere.

Overigens ben ik helemaal jouw mening toegedaan, waar jij - sprekend over het e-mailblad als ‘project’ elders binnen de EGS - stelt: *‘Het zal, per slot, van de maker en trekker van het project, van de bereidheid tot het voeren van een publieke discussie en van de interesse van de lezers afhangen, of en wanneer een dergelijk project kans van slagen heeft.’* En dát, zo wil ik eraan toevoegen, geldt óók voor het thans bij de Nederlandse en Vlaamse schutters(vrienden) geëntameerde ‘project’ van de *Schuttersbrief*.

Met vriendelijke groeten,

Alfred Disch.

CORRESPONDENTIE
inzake
‘Studie Broederschap St.-Sebastianus te Klimmen’ (2)

VAN: De Heer Mathy Leunissen,
student geschiedenis,
tevens een der redacteur-webmasters van de Klommense schutterswebsite

[Fragment]

Klimmen (Lb.), 7 juni 2004

Geachte Alfred Disch,

Bij deze wilde ik U alvast bedanken voor Uw hulp met betrekking tot de vraag of onze broederschap banden had met een adellijke familie. Uw idee dat ik in de archieven van de Proostdij van Meerssen en die van het Land van Valkenburg op zoek moet gaan naar een eventueel antwoord in het Rijksarchief in Limburg, ga ik zeker doen. Het is weliswaar zoeken naar een speld in een hooiberg, maar zelfs een speld zoeken in een hooiberg is niet moeilijk. Je steekt de hooiberg in brand en gaat daarna met een magneet door de as en je hebt de speld zo gevonden. Dus ik ga zeker in het Rijksarchief te Maastricht zoeken.

Verder wil ik U zeker bedanken voor de moeite en Uw idee om een ‘Vraag- en antwoordrubriek’ erbij te betrekken.

Nogmaals, hartelijk dank voor de moeite.

Met vriendelijke groet,

Mathy Leunissen.

AAN: De Heer Mathy Leunissen

Maastricht, 8 juni 2004

Beste Mathy,

Natuurlijk wens ik je het allerbeste toe met jouw speurwerk in het Rijksarchief in Limburg (R.A.L.) te Maastricht.

Ik weet niet precies wat je bedoelt met ‘*de hooiberg in brand steken*’ om vervolgens ‘*met een magneet in de as naar de speld te zoeken*’. Maar wellicht bedoel je ermee te zeggen dat je *systematisch* (!) te werk wil gaan. In dat verband heb ik misschien nog een waardevolle tip voor je. Raadpleeg vooraf het boek van R.M. Delahay, e.a. (redactie): *De archieven in Limburg*; series: *Overzichten van de archieven en verzamelingen in de openbare archiefbewaarplaatsen in Nederland*, deel 13, Alphen aan den Rijn 1986. [Op blz. 329 trouwens het trefwoord ‘*Klimmen*’ en op blz. 340 het trefwoord ‘*Schutterij*’]. Je bespaart daarmee jezelf een heleboel overbodig speurwerk.

Ga in elk geval nooit in de wilde weg zoeken: dat zou zonde zijn van alle tijd en moeite. Vraag desnoods aan de dienstdoende ambtenaren in de studiezaal van het R.A.L. om advies; mijn ervaring is, dat ze zeer behulpzaam zijn.

Zie ook verderop in dit SB-nummer, blz. 64: ‘*VRAAG 001*’ in de vraag- en antwoordrubriek.

Met vriendelijke groeten,

Alfred Disch.

- - - - -
- - - - -

CORRESPONDENTIE
inzake
‘WEBSITEWEDSTRIJDEN’ (2)

VAN: De Heer Wim Zonnenberg,
lid van de St.-Maartensgilde te Epe (Gld.)

[Fragment]

Epe (Gld.), 22 juni 2004

Hallo Alfred,

Hoe zou men zich moeten aanmelden voor deelname aan de wedstrijd om de prijs voor de beste schutterswebsite?

Mijn vrouw heeft ook een website: www.members.lycos.nl/jorina5 [= de internetsite van de St.-Maartensgilde te Epe - opmerking van de SB-redactie]. Kijk maar eens en vergeet dan niet het gastenboek of geef de link door.

Voor nu heb ik verder geen vragen. Maar als er iets is, geef ik dat door.

Met vriendelijke groetjes,

Wim.

AAN: De Heer Wim Zonnenberg

Maastricht, 24 juni 2004

Beste Wim,

Je vraagt, hoe een schuttersgilde (schutterij) zich moet aanmelden voor deelname aan de toptien-wedstrijd voor schutterswebsites. Ik zal proberen je vraag zo volledig en correct mogelijk te beantwoorden. Daarbij ga ik wel ervan uit, dat digitale wedstrijden voorlopig alléén in federatief verband worden gehouden.

In de eerste plaats is het dan van belang om te weten, of de federatie waar een schuttersgilde (al dan niet via een bond of kring) onder valt, überhaupt wel een wedstrijd voor schutterswebsites organiseert. Zo is het bekend, dat in elk geval de Oud-Limburgse Schuttersfederatie (OLS) nog dit jaar een digitale wedstrijd houdt voor haar meer dan 170 schutterijen in Nederlands en Belgisch Limburg. De praktische uitvoering daarvan is in handen gelegd van de redactie van het *Limburgs Schuttertijdschrift* (LS), die in deze tevens optreedt als website-jury. Het tijdstip en de plaats van prijsuitreiking zijn eveneens bekend, t.w. tijdens de Schuttersdag in het Gemeenschapshuis Baexheimerhof te Baexem. De beoordelingscriteria (jurynormen) en de exacte datum van de jurering worden gepubliceerd in nummer 64 van het *LS* (september 2004).

Jouw schuttersgilde, nl. de St.-Maartensgilde te Epe, maakt - naar ik meen - deel uit van de Federatie van Gelderse Schuttersgilden en Schutterijen 'St.-Hubertus' (FGS). Van de FGS-secretaris heb ik vernomen, dat het Gelderse federatiebestuur de zaak eerst wil bespreken in de najaarsvergadering van het Interfederatief Overleg. Dat geldt trouwens ook voor de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden 'St.-Joris' (NBFS), zo heeft de NBFS-secretaris mij bericht. Hoe het precies zit met de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden, weet ik op dit moment niet.

Gegeven het vorenstaande, is het van uitermate groot belang, HOE de OLS i.c. de LS-redactie de wedstrijd gaat organiseren. Immers, de NBFS, de FGS en waarschijnlijk ook de FVHS zullen ongetwijfeld willen leren van de ervaringen die worden opgedaan in het Bronsgroen Eikenhout. En dát brengt mij bij het tweede deel van mijn beantwoording van jouw vraag.

Jij gaat in jouw vraag er al bij voorbaat van uit, dat een schuttersgilde (schutterij) zich moet aanmelden voor deelname. Maar ik sluit niet uit, dat de opzet van de wedstrijd een totaal andere wordt dan jij thans in gedachte hebt.

Het is namelijk best mogelijk, dat niet een wedstrijd wordt uitgeschreven maar dat de website-jury de internetsites van *alle* schuttersorganisaties binnen de federatie gaat bekijken en dan vervolgens een uitslagenlijst opstelt. Gaat dát inderdaad binnen het werkgebied van de OLS gebeuren, dan betekent dit naar alle waarschijnlijkheid dat de schutterijen (met een internetsite) in de beide Limburgen helemaal niets hoeven te doen. Immers, de website-jury zoekt zelf de betreffende schutterswebsites op het internet op, bekijkt ze (zonder dat de schutterijen er weet van hebben) en stelt uiteindelijk - aan de hand van haar bevindingen - een korte uitslagenlijst (bijv. een 'Top 5' of 'Top 10') vast, een meer uitgebreide (bijv. een 'Top 25' of 'Top 50') dan wel, in het uiterste geval, een complete lijst van alle bekeken sites.

Je begrijpt, dat de zojuist beschreven opzet nogal verschilt van die, welke jij kennelijk voor ogen hebt. Wordt er in de beide Limburgen een website-wedstrijd *uitgeschreven*, dan betekent dit onder meer dat de schutterijen die willen deelnemen, inderdaad - zoals jij het stelt - zich moeten aanmelden. Hoe in dát geval die aanmelding en het verdere verloop van de wedstrijd dienen te geschieden, zal de LS-redactie (die dus als website-jury optreedt) ongetwijfeld tijdig laten weten door berichtgeving in het LS en - naar ik mag hopen - óók op de OLS-website. Overigens hebben over de wijze van aanmelding en het verdere verloop van de wedstrijd de heren Leunissen enkele - mijns inziens - héél goede suggesties gedaan: zie SB-nummer 1, blz. 27-28 en blz. 30.

Tenslotte nog vier opmerkingen.

- 1) Het lijkt me een goede zaak, als we allen er eens over nadenken, welke van de beide hierboven beschreven opzetten het meest geschikt is. Wat zijn de voor- en nadelen van elke wijze van opzet? Misschien is er zelfs nog een derde manier van aanpak denkbaar. Door daarover te berichten in de SB, helpen we de LS-redactie een handje mee bij het nemen van de juiste beslissing. Er is daar wel enige haast bij geboden, want de LS-redactie heeft te kennen gegeven al in haar editie van september 2004 de jurynormen (beoordelingscriteria), de wijze van opzet, enz. te publiceren. Dat betekent tevens, dat de redacteur-webmasters van de OLS-schutterijen nog slechts enkele maanden de tijd hebben om hun internetsite te actualiseren. Voor wie een abonnement heeft op het *Limburgs Schutterstijdschrift*: zie het redactionele artikelje 'Beste website' in het LS, nummer 63, juni 2004, blz. 38, kolom 1. En voor wie géén LS-abonnement heeft, is er het kadertje op de naastliggende bladzijde!

- 2) Het is zeer wel mogelijk, dat het straks zo zal zijn dat de ene federatie kiest voor deze en de andere federatie voor gene aanpak. Dát is een zaak die elke federatie eigenlijk voor zichzelf moet uitmaken. Maar enige uniformiteit is misschien toch wel wenselijk.
- 3) Totnogtoe is er op het punt van digitale competitie binnen het schutterswereldje steeds gesproken over deelname van schutterijen (schuttersgilden). Maar ook de schuttersbonden (gildenkringen, schuttersverbonden, gildenraden) hebben ieder hun eigen website. Mogen die ook meedoen? Of gaan we - wat meer voor de hand ligt - de kant op, dat er voor hen een aparte wedstrijd wordt gehouden? Misschien kan ook dáár eens op bonds- en kringniveau én op federatief niveau over worden nagedacht!
- 4) Ik wil zelfs nog een stap verder gaan. Ik zou het toejuichen, indien het ooit óók nog eens zover komt, dat er een periodieke wedstrijd zal plaatsvinden tussen de redactie-webmasters van de huidige schuttersfederaties in het Nederlandstalige deel van het gebied der Lage Landen. Een brug te ver? Hoezo? Het gaat toch per slot van rekening maar om een viertal internetsites, t.w.: die van de FGS, FVHS, NBFS en OLS! Okay: vijf dan! Want - als ik goed geïnformeerd ben - zal ook de Zuid-Limburgse Schuttersfederatie binnen afzienbare tijd zich vertonen op de digitale snelweg. Doch - hoe dan ook - het blijft allemaal overzichtelijk en organisatorisch tamelijk makkelijk te verhapstukken. Het zou bovendien de samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaams-Belgische schuttersfederaties ten goede komen. En over de prijs (beker, medaille, diploma) voor het winnende federatieteam hoeft men zich geen zorgen te maken: die wil de *SB*-redactie best wel leveren!

Met vriendelijke groeten,

Alfred.

BESTE WEBSITE

Drs. Alfred Disch heeft een voorstel aan het bestuur van de OLS-federatie gedaan om een prijs in het leven te roepen voor de beste schutterswebsite in de beide Limburgen. Het bestuur wil het voorstel honoreren en heeft de redactie van het *Limburgs Schutterstijdschrift* verzocht om als jury op te treden. De jury is van mening dat de schutterijen de mogelijkheid moeten krijgen om hun website te actualiseren. De datum van de jurering en de jury-normen zullen in het komende nummer worden gepubliceerd. Het ligt in de bedoeling dat de schutterij van de winnende website tijdens de komende Limburgse Schuttersdag een prijs in ontvangst mag nemen.

Redactioneel artikel in *LS*, nr. 63, juni 2004, blz. 38.

**VAN: De Heer Jean-Pol Nihon,
Museumcommissielid
van de
'Compagnie Royale des Anciens Arbalétriers Visétois'
(Koninklijke Compagnie van de Oude Kruisboogschutters van Wezet)**

Visé (B), le 29 juin 2004

Monsieur Disch,

J'apprécie et encourage votre idée de classer le top 10 des websites des sociétés historiques de tir. Hélas l'obstacle de la langue ne permet pas aux Arbalétriers Visétois de participer à ce classement. Néanmoins le courrier exprimé dans le n° 1 de 'Schuttersbrief' prouve que votre idée a déjà séduit beaucoup de personnes concernées. Proficiat!

Salutations distinguées,

Jean-Pol Nihon.

[In vertaling]

Wezet (B), 29 juni 2004

Geachte Heer Disch,

Ik waardeer en ondersteun Uw idee van een wedstrijd om de top 10 van websites voor historische schutterijen. Helaas maakt de taalbarrière deelname van de Kruisboogschutters van Wezet aan die competitie onmogelijk. Niettemin bewijst de in het nummer 1 van de Schuttersbrief weergegeven correspondentie, dat Uw idee reeds bijval heeft gekregen van vele betrokken personen. Proficiat!

*Hoogachtend,
Jean-Pol Nihon.*

AAN: De Heer Jean-Pol Nihon

Maastricht, 29 juni 2004

Monsieur Nihon,

Hartelijk dank voor de gelukwensen en Uw lovende woorden.

Ook zeg ik U – evenals Drs. Daniel Hubert (bibliothecaris-archivaris) en de heer L.Belhem (conservator) - digitaal andermaal dank, dat ik het afgelopen weekend mijn verblijf bij Uw jubilerende collega's van de St.-Martinus kon onderbreken voor een tussentijds bezoekje aan Uw vereniging, de St.-Georges alias de St.-Joris alias de Koninklijke Compagnie van de Oude Kruisboogschutters van Wezet. Uw verenigingsgebouw (met schietlocatie, schouwburgzaal, museum, café, et cetera) op n° 46 in de Rue Haute doet beslist niet onder voor dat van de Oude Kolveniers in dezelfde straat. Jammer, dat ons de tijd ontbrak om ons tevens te onderhouden over de bibliotheek en het archief van Uw schutterij.

Ik twijfel er géén moment aan, dat we het nog eens zullen beleven dat er eveneens een toptien van websites gaat georganiseerd worden voor alle historische schutterijen in het *Franstalige* (!) gebied van Europa.

Ten behoeve van de *SB*-lezers geef ik hier het internetadres van Uw vereniging, dat U mij het afgelopen weekend te Visé / Wezet verstrekte: www.arbaletriers.be.

Met vriendelijke groeten,
Alfred Disch.

- - - - -
- - - - -

RECENSIE (01):

nummer 63 van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (juni 2004)

Nog mooi op tijd vóór het traditioneel in het 1^{ste} weekend van juli te houden Oud-Limburgse Schuttersfeest verscheen in de voorlaatste week van juni het 63^{ste} nummer van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (LS), gewoontegetrouw maar liefst zo'n 48 bladzijden dik en met in totaal rond 25 items. Onderstaand een korte impressie.

Ernstige zorgen om het verdere voortbestaan

Het *LS* - nr. 63 opent met een voorwoord van de eindredacteur. Na van meet af aan (d.w.z. sinds het verschijnen van de eerste *LS*-aflevering in 1988) leiding te hebben gegeven aan het blad en na 'al enkele jaren geleden' (!) zijn vertrek te hebben aangekondigd en 'meermalen' (!) uitdrukkelijk en nadrukkelijk te hebben gevraagd om een nieuwe hoofdredacteur, stopt Wim Pijpers met zijn hoofdredactionele werkzaamheden. Verzuchting van Wim Pijpers: 'Ik moet thans constateren, dat er nog geen nieuwe hoofdredacteur is. Dit baart mij ernstige zorgen voor het verdere voortbestaan van het Limburgs Schutterstijdschrift. Ik hoop, dat de nieuwe Stichting Limburgs Tijdschrift erin slaagt om een hoofdredacteur en enkele redacteurs aan te werven.' [Zie ook ons commentaar in het *SB*-nummer 1, blz. 20-21].

Een scala van redactionele artikelen

Na voormeld voorwoord volgt een grote verscheidenheid aan boeiende artikelen, bijna allemaal voorzien van een of meer illustraties. Van de hand van mederedacteur Luc Wolters de bijdragen: 'Koningin Juliana en het schutterswezen' (blz. 2), 'Zuid-Limburgse Bond op de progressieve toer' (blz. 6-7), 'Valkenburgse koningsplaat in Keuls museum teruggevonden' (blz. 7-8) en 'Venlo reuzengroot' (blz. 23-25). Het Belgisch-Limburgse redactielid Werner Smet tekent voor de artikelen betreffende zijn provincie: 'Uit de archieven' (blz. 18-21) [over o.a. gaaischieten, schuttersreglementen, -penningen en -zegels, een middeleeuws kruisbooginsigne, koningszilver en een ruzie tussen schutters en rederijkers] alsmede 'OLS-2004-weetjes Stuurgroep OLS' (blz. 26). Eindredacteur Wim Pijpers becommentarieert in de rubriek 'Voor U gelezen' het recent verschenen jubileumboek 'Schutterij St. Michael Ool 1903-2003' (blz. 10); van zijn hand tevens 'Het OLS-1900 in Neeritter' (blz. 12-13) en 'Hoogtijdag bij schutterij St.-Andreas Melick' (blz. 21-22). Van de 7 vaste bondscorrespondenten (moeten dát er trouwens niet eigenlijk 9 zijn?) schrijft Thimo Zegers over het thema 'Topsporters te gast in Opglabbeek' (blz. 27). Eveneens van de redactie de artikelen: 'Zuid-Limburgs Federatiefeest in Oost-Maarland' [3^{de} weekend van juli] (blz. 16) en 'Limburgse schutterswereld bezongen door Bonanza' (blz. 17).

Ook niet-redactionele bijdragen

Schutterijsecretaris Fons Bastings vertelt over de 'Nieuwe voorzitter voor St.-Sebastianus Mheer' (blz. 9-10) en Jan Dols, tamboer-maître te Sweikhuizen, doet kond van de 'Installatie keizerspaar Jos ter Haar en Marlies Beukhof' (blz. 11). Ook zijn er drie interessante overdrukken: 'Erfgoedbeheer in schuttersgilden' (blz. 3-5) door Godfried Kwanten en Greet de Neef (Universiteit Leuven), 'De klas op bezoek bij het gilde' [een scholenproject in en rond de gemeente Geertruidenberg, Noord-Brabant] (blz. 14-16) door Piet de Boer en het gildengedicht 'Ter Venster' (blz. 48) van de Vlaamse poëet Albrecht Rodenbach (1856-1880).

Vaste rubrieken

En of dat allemaal nog niet voldoende is, zijn er tevens de bekende rubrieken: 'Onder de schietboom' [met de allerlaatste nieuwtjes van zeer uiteenlopende aard] (blz. 29-38), 'Krantenkoppen' (blz. 38), 'Wij feliciteren' (blz. 39-44) en 'Wij gedenken' (blz. 45-47).

Het *LS* verschijnt 4x per jaar en kost slechts 12½ euro, bij vooruitbetaling te voldoen op bankrekening-nummer 12.22.15.125 (in Nederland) of 068-205 98 77-12 (Dexiabank te Kinrooi, België).

Alfred Disch

ONDERZOEKERS IN ACTIE: ALFRED DISCH. SCHUTTERIJEN IN NEDERLAND, VROEGER EN NU

door

Drs. Karijn Delen,

verbonden aan de Afdeling Presentatie en Afdeling Inlichtingen van
het Nationaal Archief in Den Haag

Onderstaand artikel verscheen eerder op de internetsite van het Nationaal Archief.

Alfred Disch begon zijn onderzoek naar schutterijen in Nederland in de jaren tachtig. Hij was in die tijd lid van de Koninklijke Sociëteit van Handboogschutters 'Sint-Sebastiaan 1408' te Maastricht. Hij kreeg belangstelling voor de geschiedenis van de schutterijen en begon zich daarin te verdiepen. Zodoende merkte hij dat veel verenigingen maar een loopje namen met hun eigen geschiedenis. Veel publicaties bevatten onwaarheden en spraken elkaar tegen. Om uit te zoeken hoe het echt zat, dook hijzelf in de archieven en kwam hij ook bij het Nationaal Archief terecht.

Sinds het begin van zijn onderzoek is Alfred Disch vrijwel dagelijks met de schutterijen bezig. Dit betekent echter niet dat hij iedere dag in een archief rondsnuffelt. Het archiefonderzoek is slechts een deel van zijn bezigheden. Hij maakt deel uit van een groep beroeps- en amateur-historici die zich met dit onderwerp bezighoudt. De contacten moeten onderhouden worden, boeken en tijdschriften gelezen en lezingen bijgewoond worden. Met zijn collega's maakt hij frequent werkafspraken en worden taken verdeeld. 'Verre' archieven, zoals in zijn geval het Nationaal Archief, worden zo om beurten bezocht.

Naast het Nationaal Archief bezoekt Alfred Disch ook regelmatig gemeentelijke en provinciale archieven. Al in een vroeg stadium van zijn onderzoek ontdekte hij dat het woord *schutterij* in de loop der eeuwen vele zeer uiteenlopende betekenissen had gekregen. Folkloreschutterijen, weerbaarheidsverenigingen, studentenweerbaarheden, schietsportgezelschappen en schietsportbonden vallen alle onder deze naam.

Sinds de jaren '60 van de 20^{ste} eeuw is men de mening toegedaan dat de schutterijen vanaf de tweede helft van de 13^{de} eeuw zijn ontstaan in het oude Vlaanderen. Alfred Disch heeft echter aanwijzingen gevonden voor een eerder ontstaan in Italië. Het is mogelijk dat hier al vóór 1200 schutterijen voorkwamen. Vanaf 1250 verspreidde het schutterijwezen zich van Italië naar Vlaanderen. Na 1300 kwamen de schutterijen ook overal in Europa voor. In de eerste helft van de 14^{de} eeuw kunnen we eveneens elders in de Lage Landen - dus niet alleen in Vlaanderen - schutterijen vinden.

In volgorde van ontstaan zijn er drie hoofdtypen schutterijen te onderscheiden: weerbaarheids-schutterijen (12^{de}-13^{de} eeuw), folkloreschutterijen (15^{de} eeuw) en sportschutterijen (19^{de} eeuw). De eersten waren stedelijk georganiseerde kruisboog- en later ook handbooggilden. In deze tijd had het woord 'schutter' nog de betekenis van 'beschutter' en 'beschermer'. Pas in de loop van de Late Middeleeuwen kreeg het de betekenis van 'iemand die schiet'. De vrijwillige toetreding tot een schutterij werd in de Republiek der Nederlanden aan het eind van de 16^{de} eeuw vervangen door een wettelijke verplichting (denk aan De Nachtwacht). Folkloreschutterijen bestonden er al in de Late Middeleeuwen en vandaag de dag vinden wij ze nog steeds. Bij de in de 19^{de} eeuw ontstane schietsportverenigingen ging het puur om de sportbeoefening van het schieten. Van deze verenigingen zijn er in Nederland honderden te vinden.

Voor het onderzoek naar schutterijen zijn twee archieven bijzonder nuttig: het Verenigingenregister (1874-1976) van het Ministerie van Justitie en het archieff Nationale Militie en Schutterijen (1828 en 1865-1911) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Vooral het Verenigingenregister bevat een schat aan informatie over allerlei kleine verenigingen die koninklijke goedkeuring van hun statuten hebben aangevraagd. In de dossiers zijn de statuten zelf te vinden, maar ook allerlei brieven en bijlagen. Op deze manier komt het ontstaan en het wel en wee van een organisatie goed in beeld.

Uit het tweede genoemde archief komt veel informatie over de bij Wet geregelde Dienstdoende Schutterijen en de Rustende Schutterijen (1816-1907) alsmede over de bij Koninklijk Besluiten geregelde Weerbaarheidsverenigingen (1867 - 1937) en Weerkorpsen (1937 - heden).

Dankzij deze archieven is Alfred Disch duizenden schietgezelschappen op het spoor gekomen. Deze gezelschappen schoten op zeer diverse wijzen: met kruisboog, handboog, vuurwapen, luchtdrukgeweer, etc. Frappant detail uit deze archieven is, dat diverse schuttersgezelschappen afhaakten zodra zegelrecht betaald moest worden voor het verkrijgen van koninklijke goedkeuring der statuten! Blijkbaar mocht het niets kosten.

Heden ten dage zijn overal in Nederland schietsportverenigingen actief. Vooral in het Zuiden en in Gelderland en Overijssel treft men folkloreschutterijen aan.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat al dit onderzoek uitmondt in een of meerdere publicaties. Naast het publiceren van een aantal artikelen, hoopt Alfred Disch op een groter naslagwerk over schutterijen in Nederland te promoveren. Maar voor het zover is, is nog wel een aantal jaren onderzoek nodig.

Bent U geraakt door de schutters en het onderzoek naar schutterijen in Nederland? Als U meer wilt weten, kunt U contact opnemen met Alfred Disch via e-mail: alfred.disch@home.nl.

- - -

Bij het artikel hoort een kleurenfoto van een schilderij, voorstellend het martelaarschap van Sint-Sebastiaan, beschermheilige van de schutters. Het schilderij is rond 1516 geschilderd door Hans Holbein de Oudere en bevindt zich thans in de 'Alte Pinakothek' te München (D).

Om technische redenen kon de SB-redactie zéér tot haar spijt de betreffende foto niet in dit nummer van de Schuttersbrief plaatsen. Echter, het spreekt voor zich dat de illustratie in full-colour wél te zien zal zijn (uiteraard tezamen met de tekst van het artikel) in de meer 'aangeklede' versie op de spoedig te realiseren SB-website.

- - - - -
- - - - -

RECENSIE (02):

een opmerkelijk boek over de St.-Willebrordusgilde te Heeswijk

Titel: *De geschiedenis van het gilde Sint-Willebrordus uit Heeswijk. Traditie en vernieuwing.* [Doctoraalscriptie Open Universiteit Tilburg; Faculteit Algemene Cultuurwetenschappen]. Heeswijk-Dinther dec. 2003. (Met bronnenlijst en 4 bijlagen op blz. 123-126 resp. 127-140).

Auteur: Th.A. (Theo) Ellerman te Heeswijk-Dinther (e-mailadres: tellerman@hetnet.nl).

Editie: uitgave in eigen beheer. Een exemplaar is te verkrijgen door overmaking van 10 euro op bankrekeningnummer 11.16.04.486 t.n.v. Th. Ellerman te Heeswijk-Dinther. De oplage bestaat uit slechts 100 exemplaren. Wees dus snel met Uw bestelling!

Een Brabantse School?

Het gebeurt niet vaak, dat in Nederland een student zijn universitaire opleiding afrondt met het indienen van een doctoraalscriptie over het onderwerp *schutterswezen*. Mij zijn slechts 2 (twee) gevallen uit het laatste kwart van de 20^{ste} eeuw bekend. In Vlaams België lag (ligt) dat eventjes anders. Daar zou men zelfs kunnen spreken van het begin van een heuse ‘School’: een kring van schutterijhistorici wier ‘licentiaatsverhandeling’ (= de Belgische benaming voor doctoraalscriptie) onmiskenbaar de stempel draagt van een meer sociologisch gerichte aanpak zoals die werd en wordt voorgestaan door Dr. Roland Renson, hoogleraar Bewegings- en Revalidatiewetenschappen aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Er zijn tekenen die erop duiden dat de Zuid-Brabantse academie navolging gaat krijgen en misschien reeds heeft gekregen in de Noord-Brabantse contreien, mede dankzij de bemoeienissen van Dr. Arnoud-Jan Bijsterveld, een nog jonge hoogleraar aan de Universiteit van Tilburg (UvT). Onder diens begeleiding voert mevrouw Drs. Jette Janssen-Beij momenteel een onderzoek uit naar de functie en samenstelling van de vroegere en tegenwoordige schuttersgilden in het Nederlandse deel van Brabant, een onderzoek waarop ze binnen afzienbare tijd hoopt te promoveren. En inmiddels heeft in het kader van dat zelfde UvT-onderzoeksproject de heer Theo Ellerman al een eveneens sociologisch getinte studie betreffende het schuttersgildenwezen afgerond, ook hier weer met steun van professor Bijsterveld.

Sociologische benadering

Wat de studie van Ellerman des te opmerkelijk maakt, is dat zij zich toespitst op één enkele schuttersorganisatie en nog wel een ‘rurale’ oftewel plattelandse, nl. de St.-Willebrordus te Heeswijk in de gemeente Bernheze. Met het oog op dat landelijk karakter schenkt Ellerman in het hele eerste hoofdstuk van zijn boek de nodige aandacht - ook sociografisch - aan het dorp Heeswijk, de voormalige heerlijkheid en gemeente van die naam en verder aan de betekenis van het kasteel (Kasteel Heeswijk), het norbertijnenklooster (Abdij van Berne) en de parochie (St.-Willebrorduskerk) binnen de gemeenschap Heeswijk. Vervolgens gaat hij aan de hand van zeven vragen - dezelfde die óók centraal staan in het onderzoek van Janssen-Beij - de ontwikkelingsgang van de St.-Willebrordusgilde na. De vragen luiden: 1) wie waren er gildenlid?; 2) waarom waren zij gildenlid?; 3) bestonden er familierelaties?; 4) wat melden de *caerten* (reglementen) en wat was de praktijk?; 5) vertegenwoordigde de schuttersgilde de plaatselijke gemeenschap of bepaalde groepen daaruit?; 6) wat was de betekenis voor de lokale gemeenschap?; en 7) welke functie vervult de tegenwoordige schuttersorganisatie? Allemaal zinvolle vragen, waarop Ellerman voor de vier geschiedenisperioden van de St.-Willebrordusgilde - t.w. de 16^{de} (en denkkelijk zelfs ook 15^{de}) eeuw, de 17^{de} en 18^{de} eeuw, de 19^{de} eeuw en de daaropvolgende tijd tot heden - een zo waarheidsgetrouw mogelijk antwoord poogt te geven. Een deels hachelijke onderneming, want uit de eerste drie perioden is er - afgezien van een *caerte* uit 1596 en een in 1782 gekopieerd zielboek met gegevens vanaf 1605 tot 1878 en uit de 2^{de} helft van de 20^{ste} eeuw - niets van het oude schuttersarchief overgebleven. Ook het overige bronnenmateriaal i.c. wat bewaard is gebleven van het koningszilver uit de eerste drie perioden, is niet bepaald overvloedig te noemen.

Vergelijkend onderzoek

Juist vanwege het beperkt beschikbare bronnenmateriaal kan het nauwelijks verbazing wekken, dat Ellerman af en toe er niet aan ontkomt de historische onderzoeksmethode van de *analogie* toe te passen. Dat wil hier zeggen: bij onderzoekers die over schuttersgilden elders hebben gepubliceerd, te rade gaan om zo aanvullend te reconstrueren wat in een zelfde periode en onder nagenoeg gelijke omstandigheden ook met de St.-Willebrordus te Heeswijk kan zijn geschied. Kortom: vergelijkend onderzoek, dat Ellerman heel wat keren vaker heeft gepleegd met het doel om evenzeer te kunnen berichten over vroegere en bestaande verschillen en overeenkomsten tussen de St.-Willebrordusgilde en andere Noord-Brabantse plattelandsschutterijen. Heel interessant in het kader van vergelijkend onderzoek vind ik tevens de korte beschouwing die Ellerman wijdt aan een aantal kenmerkende verschillen tussen een schuttersgilde en enkele andere verenigingsvormen.

Traditie en vernieuwing

Een derde, immer terugkerend belangrijk element - zo men wil: een derde rode draad - in het hele werk van Ellerman is wat de ondertitel van het boek reeds zo treffend aangeeft: *'traditie en vernieuwing'*. Onwillekeurig denk je dan daarbij aan hetgeen de beroemde Engelse historicus Arnold Toynbee (1899-1975) steeds weer verkondigde: geschiedenis als feit is (bijna) niets anders dan *'challenge and response'* (= uitdaging en een passend antwoord daarop weten te geven). Soms lukt dat, maar menigmaal ook niet! Ellermans boek maakt duidelijk, dat ook de St.-Willebrordusgilde van Heeswijk in de loop der eeuwen meermaals geheel dan wel deels aan de gewijzigde tijdsomstandigheden zich heeft aangepast.

Een groot aantal conclusies

Is elk der vier aan de geschiedenisperioden van de St.-Willebrordusgilde gewijde hoofdstukken reeds rijkelijk voorzien van conclusies, in het laatste en 6^{de} hoofdstuk (*'Zonder traditie geen identiteit'*) loopt Ellerman de zeven onderzoeksvragen nog eens langs voor een interpretatie van het thematische totaalbeeld dat ontstaan is door het eerder gegeven chronologisch overzicht. En of dat alles al niet genoeg is, worden er in een afsluitende, drie pagina's tellende paragraaf wederom diverse heldere conclusies getrokken. Eén ding kan men de auteur dan ook zeker *niet* verwijten en dat is dat hij géén duidelijke visie zou hebben.

Enkele punten van kritiek

- 1) Kleine onvolkomenheden zijn er altijd wel te vinden. Zo is bijvoorbeeld op pagina 13 voetnoot 8 weggefallen. Het gehucht Rukven in de gemeente Bernheze (blz. 18) wordt qua schrijfwijze abusievelijk verward met het dorp Rucphen, tevens gemeente met die naam. De beroepsaanduiding *'doctor'* (blz. 21) zal wel *dokter* moeten zijn. Op bladzijde 32 worden de bijlagen 1 en 2 met elkaar verwisseld. Blijkens blz. 33 stamt de zilveren vogel uit 1476 (zie ook blz. 44) en de koningsketting uit 1564, daarentegen volgens blz. 117 uit 1474 resp. 1561. De vogel aan de koningsketting is overigens niet naar *'links'* gewend (blz. 44) maar naar rechts. Het jaartal 1669 op blz. 64 moet 1759 zijn. Op pagina 105 heeft in de hoofdstuktitel het woord *'indentiteit'* een letter -n- te veel; waarschijnlijk heeft hier het vermaledijde zetduiveltje de drukker parten gespeeld, evenals op blz. 101 (*'dichts'* i.p.v. dichtst). [Overigens mijn complimenten voor de diverse waarlijk schitterende foto's in fullcolour!].
- 2) In artikel 3 van de *caerte* van 12 maart 1596 wordt van elke schutter geëist, dat hij een boog met een half dozijn pijlen heeft; op overtreding van dit voorschrift stond een geldboete. Een eis (met sanctie dus) die we vaker tegenkomen in oude schuttersreglementen. Uiteraard wordt dan steeds bedoeld, dat het gildenlid op *eigen* kosten steeds een *boog* met *minimaal* zes pijlen tot zijn beschikking diende te hebben. Ik begrijp - eerlijk gezegd - dan ook niet goed, hoe Ellerman erbij komt om te menen dat de *caerte* van 1596 *'een beperking stelt aan de hoeveelheid pijlen die de schutters in hun bezit mochten [sic!] hebben'* (blz. 34). Bij gewoon wachtlopen (altijd met ten minste twee personen) mag het pijlenaantal van zes per persoon in vredestand als toereikend worden geacht. In oorlogstijd werd de voorraad pijlen op overheidskosten uiteraard aanmerkelijk uitgebreid!

Alfred Disch

- - - - -
- - - - -

VRAAG- EN ANTWOORD (Afl. 1)

Gelieve het antwoord steeds (óók) te richten aan de redactie van de *SCHUTTERSBRIEF*
(redactie@schuttersbrief.nl),
zodat niet alléén de vraagsteller maar álle *SB*-lezers er profijt van kunnen hebben!

VRAAG 01 (over schutterij te Klimmen)

De heer Mathy Leunissen te Klimmen (provincie Limburg) vraagt, of de Broederschap St.-Sebastianus te Klimmen vóór 1794 banden heeft onderhouden met een of meer adellijke personen. Zie ook wat daarover gemeld wordt op blz. 37 van *SB*-nummer 1 en op blz. 54 van het hier voorliggende *SB*-nummer. (Mathy Leunissen: evilzwelkeisevil@hotmail.com)

VRAAG 02 (over schutterijboeken en -boekjes)

De heer Heiko Katzberg te Duisburg (D) vraagt naar boeken en brochures waarin schutterijen zich voorstellen in woord en beeld; het laatste bij voorkeur in kleur. De vraagsteller is weliswaar met name geïnteresseerd in materiaal betreffende de provincie Gelderland, maar ook de geschiedenis van het schutterijwezen meer in het algemeen heeft zijn warme belangstelling.

(Heiko Katzberg: Heiko.Katzberg@stadt-mh.de)

VRAAG 03 (over boeken)

Iemand vraagt - i.v.m. hierin voorkomende gegevens over schutterijen - om de delen 42 (1906), 72 (1936) en 73 (1937) van de 'Publications' van het te Maastricht gevestigde Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG). Hij wil deze boeken eventueel kopen.

(Antwoord s.v.p. richten aan: alfred.disch@home.nl)

ANTWOORD 03

SB-redactie: hier alvast een eerste reactie. Wij raden de vraagsteller aan om in elk geval óók contact op te nemen met een of meer van de navolgende Limburgse boekenantiquariaten / tweedehandsboekenwinkels en zich desnoods dáár - voorzover mogelijk - te laten 'inschrijven'. In alfabetische volgorde naar plaatsnaam luiden de adressen als onderstaand.

BELFELD

- 01) *Bèta-Boeken Belfeld* [Exacte wetenschappen maar toch ook Limburgensia!]: Schoolstraat 26, 5951 CK Belfeld; telefoon: 077 - 475 12 36; mobiel: 06 10 66 86 53; fax: géén; internet: www.betaboeken.nl; e-mail: remco@betaboeken.nl.

HEERLEN

- 02) *Boekhandel - Antiquariaat Emile Kerssemakers* [Algemeen; theologie en filosofie; ook Limburgensia]: Van Alphenstraat 30, 6416 EE Heerlen; telefoon: 045 - 541 95 87; mobiel: 06 53 40 12 31; internet: www.kerssemakers.com; e-mail: emile@kerssemakers.com.
03) *Boekhandel - Antiquariaat 't Raethuys* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Raadhuisplein 13, 6411 HK Heerlen; telefoon: 045 - 574 17 66; fax: géén; e-mail: géén.

MAASTRICHT

- 04) *Antiquariaat Hermione* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Rechtstraat 72, 6221 EL Maastricht; telefoon: 043 - 321 60 91; fax: géén; e-mail: herminet@hetnet.nl.

MAASTRICHT [vervolg]

- 05) *Antiquariaat Librairie Stille* [Bijzondere boeken, incl. Limburgensia]: Rechtstraat 85, 6221 EH Maastricht; telefoon: 043 - 321 99 23; mobiel: 06 - 22 91 64 75; fax: 043 - 325 00 46; e-mail: stille-antiquariaat@planet.nl.
- 06) *Librairie De Bovenste Plank* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Rechtstraat 92, 6221 EL Maastricht; telefoon: 043 - 321 31 57; fax: géén; internet: www.antiqbook.nl/bovensteplank; e-mail: debovensteplank@hetnet.nl.
- 07) *Maaslands Antiquariaat* [Topografische prenten en cartografie; ook Limburgensia]: Stokstraat 20, 6211 GD Maastricht; telefoon: 043 - 325 05 10; fax: 043 - 325 49 44; internet: www.maaslands.nl; e-mail: info@maaslands.nl.
- 08) *Moonbeams Platen-Boeken-Prentenhandel* [±45.000 grammofoonplaten; verder: prent- en briefkaarten; Limburgensia]: Hoogbrugstraat 38, 6221 CR Maastricht; telefoon: 043 - 325 70 29; fax: géén; e-mail: jrietveld@home.nl.
- 09) *Muziek Antiquariaat Mathieu Vermeulen* [Muziekliteratuur maar toch ook Limburgensia!]: St.-Jacobsstraat 5, 6211 LA Maastricht; telefoon: 043 - 361 76 61; fax: 043 - 350 02 17; e-mail: mathieuvermeulen@cs.com.
- 10) Paul Bremmers Antiquariaat [Landkaarten, stadsgezichten, Limburgensia]: Brusselsestraat 91, 6211 PC Maastricht; fax: géén; e-mail: bremmersantiquariaat@zonnet.nl.
- 11) *J. de Slegte BV* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Grote Staat 53, 6211 CV Maastricht; telefoon: 043 - 321 72 96; fax: 045 - 325 84 31; internet: www.deslegte.com (met subpagina 'Boekenzoekdienst'); e-mail: maastricht@deslegte.com.

ROERMOND

- 12) Antiquariaat 't Ezelsoortje [Limburgensia; grammofoonplaten]: Bakkerstraat 30, 6041 JR Roermond; telefoon: 0475 - 33 37 82; fax: 0475 - 31 16 82; internet: www.edsons.demon.nl/ezel; e-mail: ezel@edsons.demon.nl.
- 13) *Boekhandel en Antiquariaat Boom* [Algemeen; inclusief Limburgensia]: Neerstraat 31, 6041 KA Roermond; telefoon: 0475 - 33 46 65; e-mail: boomboekhandel@freeler.nl.
NOTA BENE. Boekhandel Boom is uitgever van het periodiekje 'Kwartaalblad Limburgensia', waarop men een GRATIS abonnement kan nemen. Vaak komt in het kwartaalblaadje een rubriek voor die speciaal gewijd is aan het schutterswezen in en buiten Limburg!
- 14) *Boekhandel en Antiquariaat Calliope* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Heilige-Geeststraat 14, 6041 GB Roermond; telefoon: 0475 - 31 72 84; fax: zie telefoonnummer; internet: www.xs4all.nl; e-mail: calliope@xs4all.nl.

VAALS

- 15) *Antiquariaat Belcampo* [Duitse literatuur; Limburgensia]: Kerkstraat 18; 6291 AC Vaals; telefoon: 043 - 306 37 15; fax: géén; e-mail: otto.rodorburg@hetnet.nl.

VENLO

- 16) *Antiquariaat De Laerpoort* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Grote Kerkstraat 14, 5911 CH Venlo; telefoon: 077 - 354 40 69; fax: zie telefoonnummer; e-mail: delaeerpoort@hetnet.nl.
- 17) *Antiquariaat Stapper BV* [Cartografie; decoratieve prenten; Limburgensia]: Deken van Oppen-singel 281, 5911 AC Venlo; telefoon: 077 - 351 90 00; fax: 077 - 354 46 02; internet: www.stappervenlo.nl; e-mail: stapper@plex.nl.

VOERENDAAL

- 18) *Boekhandel Jaspers-Arts* [Algemeen, incl. Limburgensia]: Panhuisstraat 10, 6367 XH Voerendaal; telefoon: 045 - 575 10 20; fax: 045 - 567 14 28; e-mail: géén.
NOTA BENE. Het betreft hier een zogeheten 'gesloten boekhandel', dus géén winkelvestiging maar straat-, markt- en beurshandel.

VRAAG 04 (over houtgesneden afbeelding St.-Maarten)

Mevrouw Jorina Zonnenberg-Haazer te Epe (provincie Gelderland) vraagt, of er iemand is die misschien ergens een houtgesneden afbeelding van Sint-Maarten (Sint-Martinus) heeft liggen waar niks meer mee gedaan wordt. Graag zou zij die afbeelding in ontvangst willen nemen voor haar privé-collectie.

(Jorina Zonnenberg-Haazer: hazer21@zonnet.nl)

VRAAG 05 (over boeken)

Iemand wil weten, of het in de 'Publications LGOG' van 1936 en 1937 verschenen naslagwerk van J.A.Jolles ('De Schuttersgilden en Schutterijen van Limburg. Overzicht van hetgeen nog bestaat') ooit separaat in drukvorm verschenen is en - zo ja - waar deze 'separate herdruk' te verkrijgen is.

(Antwoord s.v.p. richten aan: alfred.disch@home.nl)

VRAAG 06 (over boeken)

Dezelfde persoon. Bij wie is te koop: het naslagwerk (1^{ste} druk, herdruk en/of fotokopie) van J.A.Jolles betreffende de schuttersgilden (schutterijen) in Noord-Brabant, item Gelderland en/of item Zeeland?

(Antwoord s.v.p. richten aan: alfred.disch@home.nl)

AANBOD 07 (inzake gratis uniformen)

De heer Wim Sanders, secretaris van de schutterij St.-Hubertus te Groesbeek - De Horst (provincie Gelderland) deelt het volgende mede.

De schutterij St.-Hubertus uit Groesbeek-De Horst (internetsite: www.hubertusgroesbeek.nl; e-mail: sthubertusgroesbeek@hetnet.nl) is sinds vorig jaar in een nieuw jasje gestoken. Onze oude uniformen hebben wij echter nog steeds bewaard. Deze stammen uit de eindjaren 70 / beginjaren 80 van de 20^{ste} eeuw. Ons doel is om deze uniformen niet zomaar aan de straat te zetten of weg te geven aan een carnavalsvereniging. Liever zien wij dat we een vereniging blij kunnen maken met onze oude outfit. We hebben met name geprobeerd om bijvoorbeeld in Bosnië of in Polen een vereniging hier gelukkig mee te maken. Tot nu toe zijn alle contacten op een dood spoor uitgekomen. Vraag aan U allen is eigenlijk, of U een vereniging of een instantie weet die we met onze oude uniformen blij kunnen maken. Het gaat hier om een aantal van ongeveer 75 pakken van uiteenlopende aard. Ze bestaan uit een bruine broek, een geel overhemd en een geel groene cape. Voor deze laatste geldt: 'One size fits all.' Er zijn aparte uniformen voor de vendeliers en tamboers. Ook beschikken we nog over een groot aantal zwarte pakken. Als U een geïnteresseerde vereniging weet of iemand die ons verder op weg kan helpen, laat ons dit zo spoedig mogelijk weten; wij zouden dat zeer op prijs stellen. Eventueel foto's zijn altijd verkrijgbaar. Met vriendelijke schuttersgroet, Wim Sanders, Lindenlaan 6, 6561 CG Groesbeek; telefoon: 024 - 397 56 74; mobiel: 06 - 51 16 32 13.

(Wim Sanders: sanderswimgroesbeek@hetnet.nl)

VRAAG 08 (over aanbod gratis boek)

Wie is geïnteresseerd in een GRATIS exemplaar van 'Prozawerken' (Maastrichtse dialect-literatuur) door Alfons Olterdissen, Maastricht 1961 (slappe kافت; 306 bladzijden)? Twee hoofdstukjes (blz. 71-74 en blz. 209-214) gaan over het schutterijwezen. Na afspraak - telefonisch (043 - 325 76 62) of digitaal (zie hierna) - af te halen bij de SB-redactie. Toezending per post is ook mogelijk, maar dan wel tegen betaling van de porto (voor binnenlandse verzending: 3,50 euro; voor buitenland: 4,50 euro).

(SB-redactie: redactie@schuttersbrief.nl)

VOORTGANG VAN DE DIVERSE ACTIEPUNTEN

(Confer de actiepuntenlijst op blz. 43)

01. Een e-mailblad voor (elk taalgebied binnen) de EGS

- a) Dát voor Nederland en Vlaams België is er inmiddels: zie verder hierbeneden punt 11a! Maar wanneer komt er óók een e-mailblad voor het *Duitstalige* en voor het *Franstalige* werkgebied van de EGS? En een meertalige voor het *gehele* werkgebied van de EGS?
- b) Bovendien verschijnt er - ten behoeve van het Nederlandstalige e-mailblad - a.s. augustus een *SB*-internetsite, die maandelijks geactualiseerd wordt en waarop voortaan tevens alle eerder verschenen *SB*-nummers te raadplegen zullen zijn.

02. Toptien van schutterswebsites

- a) Zie vooral helemaal hierbeneden en wel bij punt 11b! De *LS*-redactie werkt (op verzoek van de *OLS*) aan een concept (lijst van beoordelingscriteria, wijze van samenstelling van website-jury, prijsuitreiking, etc.), waarbij ook de diverse in de *SB* gedane suggesties worden betrokken.
- b) De mogelijkheid van een landelijke en/of Nederlands-Vlaamse wedstrijd om de beste / mooiste schutterswebsite staat geagendeerd voor de vergadering van het Interfederatief Overleg in oktober 2004.

03. Periodieke uitgave van schutterijhistorische boeken

- a) Nog géén gegevens bekend inzake initiatieven door een of meer koepelorganisaties of reeds bestaande stichtingen op het gebied van het schutterijwezen.
- b) De *SB*-redactie levert totnogtoe als enige een bescheiden maar concrete bijdrage; zie in dat verband hierbeneden punt 11c.

04. Totstandkoming van een Commissie Wetenschappelijk Onderzoek Schutterswezen

Zie daarover de correspondenties *Disch-Banning* en *Disch-Krolicki* in het *SB*-nummer 1, blz. 7-8 respectievelijk blz. 14-15.

05. Realisering van een leerstoel voor het schutterswezen

Zie daarover de op gang gekomen brainstorming in de *SB*. Wordt ongetwijfeld vervolgd!

06. Nauwere samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaams-Belgische schuttersfederaties

Zie *SB*-nummer 1, onder meer blz. 8-9.

07. Krijgt het Interfederatief Overleg meer body?

Zie daarover *SB*-nummer 1, blz. 8-9.

08. Naar een (nog) betere samenwerking tussen de koepelorganisaties in Vlaams België

Hierover is een *SB*-artikel in voorbereiding.

09. Het *Limburgs Schutterstijdschrift* moet blijven!

Problemen, o.a.: de veel te lang slepende kwestie van de *vacature* hoofdredacteurschap; zie voor meer gegevens *SB*-nummer 1, blz. 19-21, en het hier voorliggende *SB*-nummer, blz. 59.

10. Help de SVS mee aan haar eerste 1.000 Vrienden!

De Stichting Vrienden van het Schutterswezen in de beide Limburgen (SVS) telde op 30.6. 2004 in totaal 383 Vrienden. Het aantal Vrienden moet op termijn minstens 1.000 worden! Over het belang van de SVS zie de informatie op een der subpagina's van de internetsite www.olsfederatie.com. Zorg ervoor, dat ook Uw naam op de *SVS-Ledenlijst* komt te staan!

11. Reeds bereikte actiedoelinden

a) Een e-mailblad voor het Nederlandstalige gebied binnen de EGS

Sinds 19 juni 2004 verschijnt er het aperiodieke e-mailblad *Schuttersbrief* (*SB*), bedoeld voor - vooral - het Nederlandse deel van de EGS-regio 3 en het Vlaams-Belgische deel van de EGS-regio 4. De *SB* heeft de primeur, het *eerste* e-mailblad te zijn voor schutters en hun organisaties en dát bovendien voor een *gans taalgebied* binnen de EGS. De *SB* wordt op aanvraag (redactie@schuttersbrief.nl) GRATIS verstrekt. Om de kosten van de uitgave te dekken wordt een kleine vrijwillige bijdrage gevraagd: zie hierboven blz. 42.

b) Toptien van schutterswebsites

De Oud-Limburgse Schuttersfederatie (OLS) organiseert nog dit jaar (2004) een TOP 10 en is daarmee de *eerste* EGS-federatie die een digitale wedstrijd voor schutterijen houdt! De redactie van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (*LS*) is als website-jury belast met de praktische uitvoering: zie voor meer daarover *LS.*, nr. 63, juni 2004, blz. 38, kolom 1, en vooral het komende *LS* - nr. 64 (september 2004). De prijsuitreiking zal plaatsvinden op de zogeheten Limburgse Schuttersdag te Baexem.

c) Periodieke uitgave van schutterijhistorische boeken

19 Juni 2004: verschijning van het 1^{ste} deel in de reeks *SB-Bijlagen. Werkdocumenten voor het schutterswezen*. De digitale *SB-Bijlagen* verschijnen ten minste tweemaal per jaar en worden eveneens GRATIS (voorlopig althans) meegezonden met de *SB*. Het 1^{ste} deel in de reeks geeft een topografisch overzicht van bijna 1400 schutterijen in Nederlands Limburg, vanaf ±1350 tot heden. In voorbereiding zijn overzichtslijsten voor o.a. de provincies Belgisch Limburg, Noord-Brabant en Gelderland. Ook allerlei andere schutterijhistorische publicaties zullen in de reeks *SB-Bijlagen* verschijnen.

VERZENDLIJST VAN DE *SCHUTTERS*BRIEF

(Tevens verzendlijst van de *SB – Bijlagen*)

BINNEN HET WERKGEBIED NEDERLAND EN VLAAMS BELGIË

Gelderland en Overijssel:

- 01) Federatie van Gelderse Schuttersgilden en Schutterijen 'St.-Hubertus' (FGS);
- 02) Redactie van de FGS-website (het *Schuttersnet*);
- 03) Redactie van het *Schutterscontact* (nevenactiviteit van het *Schuttersnet*).

Limburg:

- 01) Oud-Limburgse Schuttersfederatie (OLS);
- 02) Stichting Steun Aan het Schutterswezen in de beide Limburgen (SAS.);
- 03) Stichting Vrienden van het Schutterswezen in de beide Limburgen (SVS);
- 04) Stichting Limburgs Schutterstijdschrift;
- 05) Redactie van de OLS-website;
- 06) Redactie van het *Limburgs Schutterstijdschrift* (LS).

Noord-Brabant:

- 01) Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden 'St.-Joris' (NBFS);
- 02) Stichting De Gildetrom;
- 03) Redactie van *De Gildetrom*;
- 04) Redactie van de NBFS-website.

Vlaams België:

- 01) Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden (FVHS);
- 02) Redactie van het *Tijdschrift van de FVHS*.

En verder:

- 01) de secretaris van het Noord-Zuid Overleg; de secretaris van het Interfederatief Overleg;
- 02) alle schuttersbonden (gildenkringen, schuttersverbonden, gildenraden) en hun respectieve redactie(s);
- 03) alle schutterijen (schuttersgilden) die over een e-mailadres beschikken, en hun respectieve redactie(s);
- 04) diverse andere organisaties en personen die te kennen hebben gegeven de toezending op prijs te stellen.

BUITEN HET WERKGEBIED NEDERLAND EN VLAAMS BELGIË:

- 01) de Nederlandse vice-voorzitter van de EGS (tevens voorzitter van de EGS-regio 3); de secretaris van de EGS; de secretaris van de EGS-regio 3; de secretaris van de EGS-regio 4;
- 02) de secretaris van de EGS-regio 1; de secretaris van de EGS-regio 2; de secretaris van de EGS-regio 5;
- 03) (meer speciaal in het Duitse en Waalse grensgebied) diverse schuttersorganisaties en personen die te kennen hebben gegeven de toezending op prijs te stellen.

ATTENTIE

Mocht bij de toezending iemand vergeten zijn, gelieve dit dan zo spoedig mogelijk aan de *SB*-redactie te melden. Geeft a.u.b. ook tijdig aan de *SB*-redactie de wijziging van Uw e-mailadres door.

NAAMSVERKLARINGEN

Interfederatief Overleg

Overleg tussen de Nederlandse schuttersfederaties FGS, NBFS en OLS.

Noord - Zuid Overleg

Overleg tussen de Nederlandse en Vlaams-Belgische schuttersorganisaties.

DOORLOPEND GEBRUIKTE AFKORTINGEN

C.W.O.S.	Commissie Wetenschappelijk Onderzoek Schutterswezen (<i>nog op te richten!</i>)
DLS	Drielanden-Schuttersfeest = Dreiländereck-Schützenfest [België, Duitsland, Nederland]
EGS	Europese Gemeenschap van (Historische) Schutterijen
EGS-regio 1	Europa Midden-Noord, d.w.z.: Duitsland ten noorden van de Main
EGS-regio 2	Europa Midden-Zuid, d.w.z.: Duitsland ten zuiden van de Main; alsmede: Lichtenstein, Oostenrijk; Zwitserland
EGS-regio 3	Europa Noord-West, d.w.z.: Denemarken; Finland; Groot-Brittannië; Nederland , Noorwegen; Zweden
EGS-regio 4	Europa Zuid-West, d.w.z.: België (Waals België, Vlaams België en Duitstalig België); Frankrijk; Griekenland; Luxemburg; Portugal; San Marino; Spanje
EGS-regio 5	Europa Oost, d.w.z.: Estland; Georgië; Hongarije; Letland; Litauen; Oekraïne; Polen; Rusland; Slowakije; Tsjechië
EST	Europees Schutterstreffen
FGS	Federatie van Gelderse Schuttersgilden en Schutterijen ('St.-Hubertus')
FVHS	Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden
LDS	Limburgs Damesschuttersfeest
LS	<i>Limburgs Schutterstijdschrift</i>
NBFS	Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden ('St.-Joris')
OLS	<i>de</i> OLS = Oud-Limburgse Schuttersfederatie
OLS	<i>het</i> OLS = Oud-Limburgs Schuttersfeest
SAS	(stichting) Steun Aan het Schutterswezen in de beide Limburgen
SB	<i>Schuttersbrief</i>
SVS	Stichting Vrienden van het Schutterswezen in de beide Limburgen
ZLF	<i>de</i> ZLF = Zuid-Limburgse Federatie = Zuid-Limburgse Schuttersfederatie (<i>de</i> ZLS)
ZLF	<i>het</i> ZLF = Zuid-Limburgs Federatiefeest = Zuid-Limburgs Schuttersfeest (<i>het</i> ZLS)

ACHTER SOMMIGE GEOGRAFISCHE NAMEN:

(Ant.) =	provincie Antwerpen	(Lb.) =	Nederlandse provincie Limburg
(B) =	België	(N.Br.) =	provincie Noord-Brabant
(Belg. Lb.) =	Belgische provincie Limburg	(NL) =	Nederland
(Br.) =	Belgische provincie Brabant	(Ov.) =	Overijssel
(D) =	Duitsland	(O.Vl.) =	provincie Oost-Vlaanderen
(Gld.) =	Gelderland	(W.Vl.) =	provincie West-Vlaanderen